

ved hele den Transaktion, som Opfigelsen førte med sig, ved Egektionen osv. funderne ind til Intet for Cieren. Det er altsaa dette, jeg hævder, at det er særligt paa Sparekasseraadet, at Krisen gjør sig gjældende; men jeg ser saa godt alle de Forgørelser, Krisen har. Jeg nævnede før, at der var den Usvigelse mellem den nuværende Krise og Krisen i 1857, at den Gang var det Handelsstanden, der laa under for Kalamiteten, medens det nu er Landbostanden og da navnlig den mindre Landbruger. Men naar den mindre Landbruger ikke kan opfylde sine Forpligtelser over for de andre Klasser i Samsundet, er det en Selvfølge, at saa bliver ogsaa disses Stilling brøstholden; altsaa, det Hele er en Kæde, og Kalamiteten mærkes paa alle Omraader — og ikke mindst paa Omsetningsforholdene. Og naar jeg nævner den uhyre snevre Grændse, inden hvilken Omsetningsforholdene nu blive dragne, behøver man aldrig noget bedre Bevis for denne snevre Begrændsning end de formindskede Toldindtægter. Jeg glæder mig i nærværende Dieblit over, at den Reduktion af Toldintraderne, som man i sin Tid talte om, blev holdt tilbage. Reduktionen skal komme af sig selv; desværre, den vil komme af sig selv, men jeg kan maasse ogsaa sige: desto bedre. Aldrig kommer nemlig nogen Ulykke over et Land og et Folk, uden at det er godt for Noget, og den vanskelige Situation er efter min Mening ogsaa godt for Noget. Den har overalt lært Befolkningen at agte paa, at Tidernes Ugunst ogsaa kan komme; den har lært Befolkningen, at der er en vis Grændse, indenfor hvilken dens Fornødenheder bør holdes, og en vis Grændse, indenfor hvilken Experimenterne bør holdes; thi man har eksperimenteret paa Landbrugets Omraade og eksperimenteret paa en uendelig kostbar Maade. Mange af vore Landbrugere have fulgt Theorien, de ikke have kunnet forstaae. Jeg kunde vist ansøre meget mere, der kunde tjene som Vidnesbyrd om, at der virkelig er en Krise, og det en temmelig stor Krise til Stede her i Landet; men jeg tror, at, hvad jeg har sagt, kan være nok, og jeg kan i Grunden gjerne sige mig selv, at, hvad jeg her har sagt, have de Herrer sagt sig selv i Forveien; men jeg vilde dog have det sagt. — Jeg gaar nu over til Spørgsmaalet, om det Middel, hvorved man i Lovforslaget søger at bøde paa de nuværende vanskelige Forhold, kan siges at være fyldestgjørende og virkelig tilstrækkeligt. Nei, derom er jeg enig med Mange, at tilstrækkeligt er det ikke. Dette Lovforslag, hvis det ophøies til Lov, staar for mig som et Vidnesbyrd om, at der fra Statsmagtens Side har været en stor Nedebonhed til at agte paa de Vanskeligheder, der ere til Stede, og at man, naar der har været yttret stærke Ønsker om ad denne Vej at fremkalde nogen Hjælp, ikke har villet holde sig tilbage. Derfor Lovforslaget bliver til Lov, vil det jo omfatte 5 Milli-

oner, og den høitærede Finantsminister har, saa vidt jeg veed, tidligere stillet 5 Millioner til Nationalbankens Disposition, saa at det i det Hele bliver 10 Millioner, der saaledes fra Statskassens Side gives som en Haandskræfning. Det har ganske vist sin store Betydning, men jeg gjentager, at Vanskeligheden ligger i, hvorledes man skal bringe denne Kapital ud i Circulation paa en saadan Maade, at den virkelig kan modtages. Man mener jo, som ovenfor nævnt, at selve Bevilgelsen af dette Laan mere skal tjene som Middel til at dæmpe den Uvigtelse og Bevægelse, der for Dieblittet har udviklet sig temmelig stærkt, og forhindre en hel Del Opfigelser, som maasse ellers kunde finde Sted. — Naar man endelig spørger, om det er naturligt og rigtigt, at der fra Statsmagtens Side trædes direkte til, kan jeg ikke skjønne rettere, end at hvad der i 1857 var naturligt og rigtigt, ogsaa er det i nærværende Dieblit. Kalamiteten den Gang har — jeg gjentager det — uhyre Meget tilfælles med den nærværende, og jeg ser jo heller ikke, hvad man egentlig har havt at indvende mod Dannelsen af en saadan Fond. Jeg veed vel, at den ærede Minister — og deri kan jeg give ham fuldkommen Ret — mener, at den ensidige Begrændsning af den givne Hjælp til Sparekasserne er hverken naturlig eller rigtig, men, naar Finantsministeren ikke har Betænkelse ved det Besvar, som det vil medføre at administrere eller lade administrere en saadan Laanefond under sit Ansvar, kan jeg i Grunden ikke se, hvilken Betænkelse Thinget skulde have derved. Tab for Staten kan der jo ikke være Tale om. Loven af 18de December 1857 medførte ganske sikkert ikke noget videre Tab. Jeg kan desuden — men jeg maa dog strax tilføje, at jeg ikke er fuldkommen vis i min Sag — henvise til et lignende Forslag i det norske Storting. Man har der begjæret og Stortinget bevilget 10 Millioner Kr. til at lette Omsetningsforholdene, men der er den Forskjel mellem Forholdet der og Forholdet her — og det er en meget væsentlig Usvigelse — at man deroppe for at kunne yde denne Hjælp maa rejse et Laan, og det sikkert et meget kostbart Laan, medens vi her ere saaledes stillede, at vi ikke behøve at gjøre noget Laan, men kunne tage Pengene af egne Midler. Dette er efter min Mening en meget stor Forskjel, og det tror jeg ikke, man kan agte nok paa. Sagen har ogsaa en anden Side, som jeg ikke lægger ringe Vægt paa, nemlig den, at det maa staa klart for den store Befolkning, ved hvad man her maatte vedtage i Anledning af det foreliggende Lovforslag, at man har aabnet Die for og stor Nedebonhed til at træde hjælpende til, hvor der synes at være Trang, og jeg kan jo meget godt forstaa, at den Mening vil gjøre sig gjældende, at det er Statsstyrelsens Opgave ikke alene at virke for Statens Sikkerhed udad til, men at det ogsaa er dens